

3568 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE MUHASEBECİLİK VE MALİ MÜŞAVİRLİK MESLEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİNDEKİ EĞİTİM SORUNLARI(*)

Doç. Dr. Hüseyin ERGİN**

GİRİŞ

Muhasebe, genel anlamda, işletme ile ilgili para ile ifade edilen verileri toplayıp işleyerek bunları raporlar aracılığıyla; iş sahiplerine, yöneticilere, devlete, yatırımcılara, çalışan personele, kredi kurumlarına ve halka ileten bir bilim dalı aynı zamanda da bir meslektir. İşletmelerle ilgili ekonomik kararlar, çoğunlukla muhasebe bilgilerine dayanmak zorundadır.

Kalkınmakta olan ülkemizde işletmecilik faaliyetleri ve ekonomik koşullar gittikçe gelişmekte, sorunları büyümekte ve karmaşıklaşmaktadır.

Bir yandan işletmelerin içerisinde bulunduğu finansal ve ekonomik sorunlar diğer yandan vergilerin çeşitliliği ve karmaşık durumu; muhasebe, işletme, iktisat, maliye ve vergi konularında yüksek bilgi ve uzmanlık gerektiren «Muhasebe ve mali müşavirlik

(*) Kütahya İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Kütahya Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası tarafından 5.6.1991 Tarihinde Düzenlenen «Muhasebe Mesleğinin Gelişmesi ve Sorunları» Panelinde tebliğ olarak sunulmuştur.

(**) Kütahya İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim üyesi.

mesleğinin gelişmesine neden olmuştur. Avrupa devletlerinin büyük bir kısmı bu gerçeği çok önce görmüş ve mesleğin kanunlaşmasını sağlamışlardır. Oysa, ülkemizde meslek yıllarca ihmal edilmiştir. Ülkemiz ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir mesleki örgütlenme, geçmişteki yoğun çabalara rağmen ancak 13.6.1989 yılında gerçekleştirilebilmiştir.

Serbest muhasebe mesleği 13.6.1989 yılına kadar hiçbir sınır ve ölçü kabul etmeden her kişiyi ve hatta rakam yazmasını bilen kişileri bile meslek elemanı olarak kabul etmiştir. Aslında muhasebe mesleği her yönüyle, konusu, tekniği, kuralları, yöntemleri ile dikkate alınması gereken önemli bir meslek dalıdır. Belli bir temel eğitimi ve uygulama eğitimini almadan bu meslek gerçek anlamda yürütülemez. Bu gerçekten hareket ederek 3568 sayılı yasa meslekle ilgili düzenlemeler yaparken bundan böyle okuma yazma bilen her kişinin, yalnız bu beceriye bağlı olarak muhasebecilik mesleğini sürdürmesini imkansız kılmıştır. Muhasebecilik mesleği, ancak belli temel eğitim ve staj ve sınav koşullarını yerine getiren kişileri mesleğe kabul etmektedir.

I. SERBEST MUHASEBECİLİK, SERBEST MUHASEBECİLİK MALİ MÜŞAVİRLİK VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK

3568 Sayılı kanunun 1. maddesi «işletmelerde faaliyetlerin ve işlemlerin sağlıklı ve güvenilir bir şekilde işleyişini sağlamak, faaliyet sonuçlarını ilgili mevzuat çerçevesinde denetlemeye, değerlendirmeye tabi tutarak gerçek durumu ilgililerin ve resmi mercilerin istifadesine tarafsız bir şekilde sunmak ve yüksek mesleki standartları gerçekleştirmek üzere «Serbest Muhasebecilik», «Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik», «Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları» ve «Serbest Muhasebe Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliğinin» kurulmasına, teşkilat, faaliyet ve denetimlerine, organlarının seçimine ilişkin esasları düzenlemeyi» amaçladığını ifade etmektedir.

3568 sayılı kanun, bağımsız muhasebe mesleğini yukarıda da görüldüğü gibi üç kategoride toplamıştır. Bunlar, Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik sınıflarıdır. Bu meslek sınıflarına girebilmek için genel ve özel şartlar getirilmiştir.

1. SERBEST MUHASEBECİLİK

Serbest muhasebecilik mesleğinin konusu, 3568 sayılı Kanunun 2. Md.sinin (A/a) bendinde ifadesini bulmuştur. Buna göre serbest muhasebecilik, gerçek ve tüzel kişilere ait teşebbüs ve işletmelerin; genel kabul görmüş muhasebe prensipleri ve ilgili mevzuat hükümleri gereğince, defterlerini tutmak, bilanço, kâr-zarar tablosu ve beyannameleri ile diğer belgelerini düzenlemek ve benzeri işleri yapmaktır.

3568 Sayılı kanununun 5/B maddesinde serbest muhasebeci olmanın özel koşulları belirlenmiştir. Buna göre:

1) Hukuk, iktisat, maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi ve siyasal bilimler dallarında eğitim veren fakülte ve yüksek okullardan veya denkliği Yüksek Öğretim Kurumunca tasdik edilmiş yabancı yükseköğretim kurumlarından ön lisans seviyesinde öğrenim görmüş olanlar,

2) Ticaret liseleri ve maliye meslek liselerinden mezun olanlar, staj şartını yerine getirmiş olmaları halinde, sınav şartı aranmaksızın sadece serbest muhasebeci ünvanı ile çalışırlar. Bunlar, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ünvanını kullanamazlar.

Staj süresi ön lisans seviyesinde mezun olanlar için 4 yıl, ticaret liselerinden ve maliye meslek liselerinden mezun olanlar için 6 yıldır.

3568 Sayılı Kanun yürürlüğe girdikten sonra, serbest muhasebeci olabilmek için mesleki temel eğitim ve staj şartını gerekli kılmaktadır. Buna göre; Ticaret Liseleri ile Maliye Meslek Liselerinden mezun olanlarla, meslek yasasında sözü edilen ilgili dallarda eğitim veren 2 yıllık meslek yüksek okulları ile üniversitelerin ilgili fakülte ve bölümlerinde **Ön lisans** eğitimi yapanlar; sınav şartı aranmaksızın, ancak staj yapmak koşuluyla serbest muhasebeci olabilirler.

Serbest muhasebecilerin, görevlerini yerine getirebilmeleri için en azından; Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri; genel muhasebe; envanter-bilanço; T.T.K. ve V.U.K. hükümlerine göre kayıt araçları, ispat edici belgeler, kayıt nizamı, değerlendirme ile ilgili hükümler; beyanname düzenleyebilecek kadar Vergi Kanunları (Katma Değer Vergisi dahil) derslerini almaları gerekir.

2. SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK

Mali müşavirliğin tanımı, 3568 sayılı kanunun gerekçesinde aşağıdaki gibi yapılmaktadır. Mali müşavirlik; işletmelerin ekonomik, mali ve hukuki durumları ile vergiye ilişkin işlemlerini herşeyden önce muhasebe kurallarına gerçeklere ve yasalara uygunluk açısından incelenerek, gerektiğinde bu konulardaki tarafsız görüşü ilgililerin yararına sunan uzmanlık dalı olarak tanımlamak mümkündür.

3568 sayılı kanunun 2. maddesinin (a) fıkrasına göre, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik mesleğinin konusu: Gerçek ve tüzel kişilere ait teşebbüs ve işletmelerin;

a) Genel kabul görmüş muhasebe prensipleri ve ilgili mevzuat hükümleri gereğince, defterlerini tutmak, bilanço kâr-zarar tablosu ve beyannameleri ile diğer belgelerini düzenlemek ve benzeri işleri yapmak,

b) Muhasebe sistemlerini kurmak, geliştirmek, işletmecilik, muhasebe, finans, mali mevzuat ve bunların uygulamaları ile ilgili işlerini düzenlemek veya bu konularla müşavirlik yapmak.

c) Yukarıdaki bentte yazılı konularda, belgelerine dayanılarak, inceleme, tahlil, denetim yapmak, mali tablo ve beyannamelerle ilgili konularda yazılı görüş vermek, rapor ve benzerlerini düzenlemek, tahkim, bilirkişilik ve benzeri işleri yapmak. Bu sayılan işleri, bir işyerine bağlı olmaksızın yapanlara serbest muhasebeci mali müşavir denir.

Serbest muhasebeci mali müşavir olabilmek için kanunun 4. maddesindeki genel şartların yanında 5. maddede ifade edilen şu özel şartların da bulunması gerekmektedir.

a) Hukuk, iktisat, maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi ve siyasal bilimler dallarında eğitim veren fakülte ve yüksekokullardan veya denkliği Yükseköğretim Kurumunca tasdik edilmiş yabancı öğretim kurumlarından en az lisans seviyesinde mezun olmak veya diğer öğretim kurumlarından lisans seviyesinde mezun olmakla beraber bu fıkrada belirtilen bilim dallarından lisansüstü seviyesinde diploma almış olmak.

b) Staj amacıyla serbest muhasebeci mali müşavir ya da yeminli mali müşavir yanında iki yıl çalışmış olmak.

c) Serbest muhasebeci mali müşavirlik sınavını kazanmış olmak. (Türkiye genelinde mali denetim yapan kamu bankalarının müfettişleri ile kanunları uyarınca vergi inceleme yetkisi almış olanlardan, bu yetkilerini aldıkları tarihten itibaren kamu kurum ve kuruluşlarında 8 yıllık hizmet süresini dolduranlar ile (a) bendinde yazılı konularda 8 yıl öğretim üyesi veya görevlisi olarak çalışmış bulunanlar için sınav şartı aranmaz.

d) Serbest muhasebeci mali müşavirlik ruhsatını almış olmak.

5. maddede ifade edilen özel koşullar, Serbest muhasebeci mali müşavir olabilmenin koşullarını belirtmektedir. Bu mesleğe atana-caklardan en az lisans seviyesinde diploma istenmekle beraber, diploma alındıktan sonra en az iki yıl süreyle ve staj amacıyla serbest muhasebeci mali müşavir ya da yeminli mali müşavir yanında çalışmak ve bu süre sonunda, açılacak sınavlarda başarılı olmak gerekir. Mesleki yetenek sınavının kapsayacağı konular, 20 Eylül 1989 tarih ve 20288 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan «Sınav Komisyonlarının Çalışma Usulleri; Sınav Esasları ve Sınav Konuları Hakkında Yönetmelik»te sıralanmıştır.

Yönetmeliğe göre; serbest muhasebecilik ve mali müşavirlikte;

1) Muhasebe ve İstatistik (Ticari Muhasebe ve Bilanço, Banka ve Sigorta Muhasebesi, Maliyet Muhasebesi, Şirketler Muhasebesi, Mali Tablolar Analizi, Genel İstatistik)

2) Genel Hukuk (Borçlar Kanunu, Ticaret Kanunu, İcra İflas Kanunu, Bankalar Kanunu)

3) Vergi Hukuku (Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, Katma Değer Vergisi, Vergi Usul Kanunu, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun)

4) Dış Ticaret ve Kambiyo Mevzuatı,

5) Sosyal Güvenlik Hukuku (Sosyal Sigortalar Kanunu, Bağ-Kur Kanunu, Emekli Sandığı Kanunu)

6) Denetim ve Raporlama Konularında sınav yapılır.

3. YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK

Meslek kanunu, Yeminli mali müşavirlik için lisans ya da lisansüstü düzeyde eğitimi gerekli görmesi yanında, en az 10 yıl

süreyile serbest muhasebeci mali müşavirlik yapmak ve Yeminli mali müşavirlik sınavını vermiş olma koşullarını getirmektedir.

Yeminli mali müşariler, gerçek ve tüzel kişilere ait işletmelerde müşavirlik yapmak, işletme ile ilgili çeşitli konularda yazılı görüş bildirmek rapor düzenlemek, tahkim, bilirkişi ve benzeri işleri yapmak, gerçek ve tüzel kişilerin veya bunların teşebbüs ve işletmelerinin mali tablolarının ve beyannamelerinin mevzuat hükümleri, muhasebe prensipleri ile muhasebe standartlarına uygunluğunu ve hesapların denetim standartlarına göre incelendiğini tasdik etmektedir. Yeminli mali müşavirlerin, sözkonusu bu görevleri gereği gibi yerine getirebilmeleri geniş ölçüde edindiği temel eğitim, uygulama ve denetim yeteneğine bağlıdır.

Kapsamı oldukça geniş olan yeminli mali müşavirlik çalışmaları, ancak bu konuları iyi bilen, kendini yetiştirmiş, deneyimli kişilerce yerine getirilebilir. Bu nedenle, mali müşavirler; işletmecilik, Hukuk, Ekonomi, Maliye, Muhasebe, Denetim bilgilerine sahip olabilmeli, bu bilgileri kullanabilmesini de bilmelidir.

Yeminli mali müşavir olabilmek için serbest muhasebeci mali müşavirlerin edindiği bilgilere ve uzun deneyime ihtiyaç duyulduğu gibi, ayrıca, «Sınav Komisyonlarının Çalışma Usulleri; Sınav Esasları ve Sınav Koşulları Hakkında Yönetmelik»te belirtilen konulardan Yeminli Mali Müşavirlik Sınavına girmeleri ve başarılı olmaları gerekir.

Yönetmeliğe göre yeminli mali müşavirlik sınavında adaylar aşağıdaki konulardan sorumlu tutulurlar.

- 1) İktisat ve Maliye (Genel İktisat, İşletme İktisadı, Uluslararası İktisat, Maliye Teorisi ve Politikası)
- 2) Sermaye Piyasası Mevzuatı ve Uygulaması
- 3) Türk ve Avrupa Topluluğu Vergi Mevzuatı
- 4) İhtisas Muhasebesi (Banka ve Sigorta Muhasebesi, Şirketler Muhasebesi, Maliyet Muhasebesi)
- 5) Denetim, Raporlama ve Revizyon
- 6) Gümrük Kanunu ve İdari Yargılama Mevzuatı,
- 7) Yabancı Dil (İngilizce, Fransızca, Almanca dillerinden birinden yabancı dilden Türkçe'ye mali konularda çeviri biçiminde yapılır.)

II. YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ MUHASEBE VE MALİ MÜŞAVİRLİK MESLEĞİNİN GELİŞİMİNE ETKİSİ

2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 12. maddesine göre; yükseköğretim kurumlarının amaç ve görevleri şunlardır:

a- Çağdaş uygarlık ve eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde, toplumun ihtiyaçları ve kalkınma planları ilke ve hedeflerine uygun ve ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayım ve danışmanlık yapmak,

b- Kendi ihtisas gücü, maddi kaynaklarını rasyonel, verimli ve ekonomik şekilde kullanarak, milli eğitim politikası ve kalkınma planları ilke ve hedefleri ile Yükseköğretim Kurulu tarafından yapılan plan ve programlar doğrultusunda, ülkenin ihtiyacı olan dallarda ve sayıda insangücü yetiştirmek,

c- Türk toplumunun yaşam düzeyini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilim verilerini söz, yazı ve diğer araçlarla yaymak,

d- Örgün, yaygın, sürekli ve açık eğitim yoluyla toplumun özellikle sanayileşme ve tarımda modernleşme alanlarında eğitilmesini sağlamak,

e- Ülkenin bilimsel, kültürel, sosyal ve ekonomik yönlerden ilerlemesini ve gelişmesini ilgilendiren sorunlarını, diğer kuruluşlarla işbirliği yaparak, kamu kuruluşlarına önerilerde bulunmak suretiyle öğretim ve araştırma konusu yapmak, sonuçlarını toplumun yararına sunmak ve kamu kuruluşlarınca istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini ve önerilerini bildirmek,

f- Eğitim-öğretim seferberliği içinde, örgün, yaygın, sürekli ve açık eğitim hizmetini üstlenen kurumlara katkıda bulunacak önlemleri almak,

g- Yörelerindeki tarım ve sanayinin gelişmesine ve ihtiyaçlarına uygun meslek elemanlarının yetişmesine ve bilgilerinin gelişmesine katkıda bulunmak, sanayi, tarım ve sağlık hizmetleri ile diğer hizmetlerde modernleşmeyi, üretimde artışı sağlayacak çalışma ve programlar yapmak, uygulamak ve yapılara katılmak, bununla ilgili kurumlarla işbirliği yapmak ve çevre sorunlarına çözüm getirici önerilerde bulunmak,

h- Eğitim teknolojisini üretmek, geliştirmek, kullanmak, yaygınlaştırmak,

ı- Yükseköğretimin uygulamalı yapılmasına ait eğitim-öğretim esaslarını geliştirmek, döner sermaye işletmelerini kurmak, verimli çalıştırmak ve bu faaliyetlerin geliştirilmesine ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmaktır.

Biz burada dokuz şık halinde olan yükseköğretim kurumlarının amaçlarını ve görevlerini şu üç ana başlık altında toplayabiliriz.

- 1) Eğitim-öğretim
- 2) Araştırma
- 3) Toplum hizmeti.

Ülkelerin ekonomik, kültürel ve sosyal yapısına göre bu amaçların herbirine verilen ağırlık değişmektedir.

Ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarının muhasebe ve mali müşavirlik eğitimini «Meslek Yüksek Okulları ve Fakültelerdeki Önlisans Eğitimi ile Muhasebecilik Eğitimi», «Lisans ve Lisansüstü Muhasebe ve Mali Müşavirlik Eğitimi», «Uygulamacılar İçin Muhasebe Eğitimi» ve «Toplum için Muhasebe Eğitimi» biçiminde sınıflandırabiliriz.

Ülkemizdeki muhasebe eğitiminin amacı; işletmelerin ve işletme ile ekonomik-parasal ilişkilerde bulunan kişilerin alacakları kararlara yardımcı olacak bilgilerin toplanması, işlenmesi ve doğruluğunun denetlenmesi, raporlar içinde özetlenmesi ve bu raporların incelenmesinden çıkarılan sonuçların karar almada kullanılması uygulanması konusunda eğitilen kişilerin yeteneklerinin geliştirilmesidir (1).

Yükseköğretim kurumlarında muhasebe eğitiminin etkili bir biçimde düzenlenip gerçekleştirilmesi bazı koşulların varlığına bağlıdır. Bu koşullar (2) genel olarak;

-
- (1) AYSAN, Mustafa A. «Türkiye'de Muhasebe Eğitimi Nasıl Yapılmalıdır I. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, İ.Ü.İ.F. Muhasebe Enstitüsü, İstanbul, 1979, s. 260.
 - (2) GÜREDİN, Ersin «Muhasebe Eğitim Programlarının Muhasebe Uzmanlığına Yönelik Olarak Geliştirilmesinden Alternatif Yaklaşımlar», V. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 1-3 Haziran 1983 Bayramoğlu, Marmara Üniversitesi, s. 20.

- 1) Muhasebe eğitimcileri ve uygulamacılar arasında sürekli bir işbirliği ve yardımlaşmanın olması
- 2) İyi eğitilmiş ve kendini sürekli olarak yenileyip geliştiren bir eğitim kadrosunun yetişmiş olması ve yetiştirilmesi
- 3) İlgili öğrencilerin muhasebe disiplinine yönelmelerinin sağlanması
- 4) İyi bir ders programının hazırlanarak uygulanması. Bu programın günün değişen koşullarına uyacak biçimde esnek olması.

Yükseköğretim kurumlarının muhasebe ve mali müşavirlik mesleğine etkisini belirleyebilmek için muhasebe ve mali müşavirlik eğitimi veren İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinin işletme bölümlerine ilişkin programları ile 3568 Sayılı Kanundaki Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlik Mesleklerinin eğitim ihtiyaçları ve meslek sınavlarında esas alınan konular kıyaslanmıştır.

Bu amaçla, 19 İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinden işletme programları istenmiş, ancak 13 program elimize geçmiştir. Ders programlarının karşılaştırılması sırasında özellikle muhasebe derslerinin hemen hemen bütün programlarda benzer isimler altında ve aynı kredi saatlerinde yer aldığı görülmüştür. Mali Müşavirlik kapsamına giren konularda ise farklılıklar göze çarpmaktadır.

- Ticari Muhasebe ve Bilanço Dersleri 13 programın tamamında da aynı ders saatleri ölçüsünde okutulmaktadır.
- Maliyet-Yönetim Muhasebesi, bütün programlarda yer almaktadır.
- Şirketler Muhasebesi, 13 programın 11'inde mevcuttur. Ders saatleri 3 ile 4 arasında değişmektedir.
- Mali Tablolar Analizi 13 programın 10'unda yer almaktadır.
- Banka-Sigorta Muhasebesi 13 programın ancak 6'sında vardır (Anadolu Üniversitesinde 2 fakülte, Marmara, Uludağ, Dokuz Eylül Üniversiteleri).
- İstatistik dersleri 13 programın tamamında vardır. Ders saatleri 3-4 arası değişmektedir.
- Borçlar ve Ticaret Hukuku dersleri 13 programın 11'inde yer almaktadır.

- İcra İflas ve Bankalar Hukuku, sadece 2 programda mevcuttur. Görülüyor ki çoğunlukla bu dersler programlarda yer almamaktadır.
- Vergi Hukuku, 13 programın 9'unda vardır.
- Dış Ticaret ve Kambiyo Mevzuatı, hemen hemen hiçbir programda bulunmamaktadır. Kütahya'da ve Erzurum Atatürk Üniversitesinde seçimlik ders olarak verilmektedir.
- Sosyal Güvenlik Hukuku (SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı) 13 programın 5'inde yer almaktadır. Ders saatleri de farklılık göstermektedir.
- Denetim-Raporlama, 13 programın 12'sinde bulunmaktadır.
- Muhasebe Organizasyonu, 13 programın 6'sında mevcuttur.
- Genel İktisat dersleri, işletme iktisadı, hemen hemen bütün programlarda vardır.
- Uluslararası İktisat dersi sadece 2 programda yer almaktadır.
- Maliye Teorisi ve Politikası 13 programın 4'ünde bulunmaktadır.
- Sermaye Piyasası Mevzuatı ve Uygulaması 7 programda yer almaktadır.
- AET Vergi Mevzuatı ile Gümrük Kanunu ve İdari Yargılama Mevzuatı ders programlarında görülmemektedir.

Araştırmadan da görüldüğü gibi, eğitim-öğretim programları genel olarak birbirine benzemektedir. Muhasebe ve Mali Müşavirlik Mesleği açısından; Muhasebe Uygulamaları, Bilgisayarlı Muhasebe, İleri Muhasebe, Yönetim Bilgi Sistemleri, Dış Ticaret ve Kambiyo Mevzuatı, Sermaye Piyasası Mevzuatı ve Uygulaması, AT Mevzuatı, Muhasebe ve Mali Müşavirlik Mevzuatı derslerinin ders programlarına alınması gerekir.

Yükseköğretim kurumlarında muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılması için bazı önerilerimiz olacaktır.

1) Muhasebe eğitimi teorik olarak verildikten sonra öğrencilere uygulama yapmak imkanı sağlanmalıdır. Küçük bebeğe, emeklemesini, hatta bir iki adım atmasını bizler öğretmeliyiz. Kendisi daha sonra yürümesini öğrenecektir. Yüksek öğretimde muhasebe

uygulamalarına fazla ağırlık verilmesi, üniversitenin bilimsel yapısına ve kişiliğine hiçbir olumsuz etkisi olmayacaktır. Aksine, Teori ile uygulama arasında bir köprü oluşacak, köprü üzerindeki karşılıklı bilgi trafiği, Muhasebe biliminin ve uygulamalarının gelişmesine imkan sağlayacaktır.

Uygulamaya dönük eğitim almayan, uygulamadaki sorunları tanımayan üniversite öğrencisi mezun olduktan sonra en basit bir işlemin yerine getirilmesinde dahi çaresiz kalmaktadır. Mezun olduğu kurumdan aldığı eğitimi eleştirmekte ya da çalıştığı işyerinde eleştirilmekte, eğitim kurumlarına karşı soğumaktadır. Öğrenci, suçu eğitim kurumlarına atabilmektedir. Öğrenci de öğrenimi sırasında edindiği temel bilgileri uygulamayla ilişkilendirmekte güçlük çekmekte, hatta uygulamanın, edindiği temel bilgilerden tamamen ayrı bir olgu olduğunu kabul etmektedir. Sonunda, 4 yıllık eğitimi sırasında edindiği bilgilerin bir faydası olmadığı kamsına varmaktadır.

Eğitim kurumları, mezun olacak öğrenciye işletmecilik hayatına ait her türlü temel kavram ve bilgileri vermesine rağmen, öğrencinin bağımsız alıştırma ve uygulama yapabilme imkanını tam olarak sağlayamamaktadır.

Eğitim programlarında, öğrencilerin ülkemiz muhasebe uygulamalarının özellikleri konusunda bilgilendirilmeleri ve kendisine aktarılan teorik bilginin uygulama içerisinde nasıl kullanılabileceği konusunda yeteneklerinin geliştirilmesi gerekir.

Eğitim programında, muhasebe ve mali müşavirlik konusunda iyi bilgilendirilmiş ve bu bilgileri uygulamaya aktarma yeteneği geliştirilmiş kişilerin muhasebe mesleğine katkısı da aynı oranda artacaktır.

2) Fakülte Lisans programlarında muhasebe eğitimi kalabalık sınıflarda yapılmaktadır. Muhasebe eğitiminin kalabalık sınıflarda yapılması, etkin bir eğitimi engellemekte, eğitimin kalitesini düşürmektedir. Öğrenci sınıflarının 30-40 öğrenci arasında olması, muhasebe eğitimini kolaylaştıracak, eğitimin kalitesini arttıracaktır.

3) Eğitim programlarında aktif öğretim yöntemlerinden çok düşük oranlarda yararlanılmaktadır. Uygulama araştırmaları, örnek olay çalışmaları, ödev ve raporlar hazırlanması öğrencinin bilgi ve yeteneklerini geliştirecektir. Teorik bilgilerle uygulama sonuçlarını birleştirebilecek, yorumlayabilecek, öneriler sunabilecektir.

4) Eğitim-öğretim kurumlarında, ders araç ve gereçleri yetersizdir. Çoğu üniversitelerimizde, muhasebe işlemleri kara tahta üzerinde işlenir. Kara tahta üzerine işlem yapmak hem yorucu hem de zaman alıcıdır. Ders süresinin verimli kullanılması ve bir derste değişik örneklerin yapılması zordur. Oysa, ders anlatmada kullanılan modern araç gereçlerle, öğrencilere çok daha değişik ve fazla örnekler çözerek dersin anlaşılabilirliği kolaylaştırılacak ve öğretimin kalitesi arttırılabilecektir.

5) Günümüzde, muhasebe çalışmaları bilgisayarın en yoğun kullanıldığı alanlardır. Bilgisayarın hemen hemen her alanda kullanılması, özellikle muhasebeci yetiştiren öğretim kurumlarımızın eğitim programlarını, bu alanda bilgili eleman yetiştirmeyi mümkün kılacak şekilde değiştirmeye yöneltmelidir. Eğitim programlarına bilgisayarlı muhasebe sisteminin yerleştirilmesi, mezun olacak öğrencilerin mesleki kalitelerini arttıracaktır.

Yükseköğretim kurumları, mesleğe girmiş uygulamacılar için de bir eğitim programı hazırlayabilir. Mesleki geliştirme-sınavlara hazırlık kursları gibi çeşitli kurslar, kongreler, konferanslar, seminerler, sempozyumlar ve paneller gibi çeşitli eğitim etkinlikleri düzenlenebilir. Serbest muhasebeci ve mali müşavirlerin mesleki bilgileri yenilenebilir ve geliştirilebilir.

Yükseköğretim kurumları, meslekle ilgili her konuda ve boyutta bilimsel araştırmalar yapabilirler. Üzerinde hiç çalışılmamış konular; bilimsel araştırma konusu yapılarak, sonunda araştırma bulgularına dayanarak öneriler ve yorumlar yapılır. Meslekle uğraşanların bilgilerine sunularak yararlanmaları sağlanabilir. Araştırma ve Uygulama merkezleri kurularak, mesleki eğitim ve uygulama yapmak imkanı sağlanabilir.

Yükseköğretim kurumları, muhasebecilik ve mali müşavirlik mesleğinin ihtiyaç duyduğu, kitap, dergi ve benzeri yayınlar yaparak ilgililerin hizmetine sunabilir. Odalarla ilişki kurarak onların çıkaracağı yayınlara yardımcı olabilir.

III. MESLEK KURULUŞLARININ VE ÜYELERİN MESLEKİ EĞİTİM SORUMLULUKLARI

Muhasebecilik ve mali müşavirlik mesleğinin geliştirilmesi, mesleki standartların yükseltilmesi ve mesleğin saygınlığının artırılmasındaki en büyük sorumluluk meslek kuruluşları ile üyelerin

üzerindedir. Çünkü, mesleğin yürütülmesi, bu kuruluşlar ve kişiler tarafından yapılacaktır. Biz burada, sadece eğitim sorumlulukları üzerinde durmak istiyoruz.

1. Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliğinin Sorumlulukları

Odalar Birliği, muhasebe ve mali müşavirlik mesleğinin en üst kuruluşudur. Dolayısıyla, mesleğin, geliştirilmesi, yürütülmesi ile ilgili genel kurallar ve uygulamalar bu kuruluş tarafından belirlenmektedir. Bu nedenle, mesleki eğitimle ilgili temel ilke ve kurallar birlik tarafından saptanarak, Odaların ve üyelerin bu kurallara uyması istenir.

Birliğin, mesleğin geliştirilmesi ile ilgili olarak aşağıdaki işlemleri gerçekleştirmesi, muhasebecilik ve mali müşavirlik mesleğinin kalitesini yükseltecektir.

1) Standart bir muhasebe sistemi oluşturulmalıdır. Ülke koşullarına ve Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine göre hazırlanmış bir standart muhasebe sistemi, işletmeler için uyulması gereken muhasebe kurallarını ve finansal rapor hazırlama ve yayınlama ilkelerini göstererek uygulamada birliği sağlayacaktır. Bu tür uygulama, muhasebe işlemlerinin ve değerlendirmelerin objektif ölçülere göre yapılmasını, mali tabloların doğru olarak değerlendirilmesini ve kolay anlaşılmasını sağlayacaktır. Muhasebe eğitimi de buna paralel olarak daha kolaylaşacaktır.

2) Birlik, periyodik dergi, basılı yayınlar yayınlamak suretiyle, meslekteki son gelişmeler, alınan kararlar, sorunlara çözüm önerilerini Odalara ve meslek mensuplarına iletmelidir. Bu arada Üniversiteler ile işbirliği içerisinde bir çalışma yapılırsa, yayınların etkinliği daha da artacaktır.

3) Birlik, üyelerinin sorunlarını gidermek, mesleğin gelişmesini sağlamak, toplumun dikkatini çekmek ve ilgisini toplamak vbg. için sempozyum, konferans, panel, seminer, kongre gibi toplantılar düzenlemeli üyelerinin katılımını sağlamalıdır.

4) Birlik, meslekle ilgili yerli ve yabancı yayınların bulunduğu zengin bir kütüphane oluşturmalı, üyelerinin ihtiyaçlarına açık tutmalıdır.

2. Muhasebeci ve Mali Müşavir Odalarının Sorumlulukları

3568 Sayılı Kanununun 14. maddesine göre Meslek Odaları, üyelerin ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, bu mesleklerin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, üyelerin birbirleriyle ve iş sahipleri ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak amacıyla kurulmuştur.

Kanunda belirtildiği gibi, odalar, üyelerin ihtiyaçlarını karşılayacak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştıracak ve genel menfaatlere uygun olarak geliştirilmesini sağlayacaktır. Bu amaçlara ulaşmada eğitim-öğretimin rolü büyüktür.

Dolayısıyla, odalar üyelerinin eğitimini, mesleğin geliştirilmesini ve kalitesinin arttırılmasını sağlayacak şu görevleri yerine getirmelidir.

1) Üyelerin her zaman yararlanabilecekleri, karşılaştıkları sorunlara çözüm arayabilecekleri, mesleki sınavlara hazırlanabilecekleri; mesleki kitap, dergi ve diğer yayınların bulunduğu bir kütüphane oluşturulmalı, üyelere gerektiğinde süreli olarak ödünç kitap verilebilmelidir.

2) Eğitim kurumları ve diğer kuruluşlarla işbirliği sağlanarak, üyelerin mevcut bilgilerinin geliştirilmesi, yenilenmesi ve yeni bilgilerin edinilmesi amacıyla, konferanslar, seminerler, paneller, sempozyumlar ve kursların düzenlenmesi sağlanmalıdır.

3) Üyelerin ihtiyaç duyduğu ya da duyacağı araç-gereçlerin ve yayınların sağlanmasında yardımcı olmalıdır. Örneğin, bugün hemen hemen bütün muhasebeciler bilgisayar kullanmaktadırlar ya da kullanma eğilimindedirler. Ancak, piyasada bulunan çok çeşitli bilgisayarların hangisinin alınması konusunda üyeler bilgi sahibi olamayabilir. Meslek odası; eğitim kurumları, bilgisayar firmaları ve diğer kuruluşlarla ilişki kurarak, en kullanışlı ve yararlı bilgisayarlardan birkaçının ismini üyelerine bildirebilir. Bilgisayarların kullanımı konusunda kurslar açılmasını sağlayabilir.

Üyelerin ihtiyaç duyabileceği mesleki yayınların isimleri, nelerden alınabileceği, nasıl abone olunabileceği gibi konular üyelere duyurulabilir.

4) Meslek odaları tarafından bir dergi ya da bülten çıkarılmalıdır. Bültenle, üst birliğin ve Odanın talimatları, genelgeleri, duyuru-

ruhari ve birliğin çalışmaları süratle üyelere iletilebilir. Ayrıca, bilimsel makaleler ve uygulamada karşılaşılan sorunların çözüm nerileri yetkili ve uzman kişiler tarafından üyelere iletilebilir. yelerle ilgili haberler de verilerek her üyenin tanıtılması sağlanabilir.

3. Meslek yelerinin Sorumlulukları

Meslek yeleri, muhasebecilik ve mali müşavirlik mesleğinin uygulayıcıları oldukları için, mesleğin gelişmesi, kalitesi, saygınlığının arttırılması; meslek üyelerinin bilgi ve becerisine bağlıdır. Çünkü, bunlar edinilen bilgi ve becerileri hizmet olarak sunan kişilerdir. Diğer bir deyişle, hizmetin kalitesi, mesleği yürüten kişinin bilgi ve becerisine bağlıdır. Üyeler, mevcut bilgilerini geliştirdikçe, eskiyen bilgilerini yeniledike, eksik bilgilerini tamamladıkça işletme topluluğunun ve çevrenin ilgisini eker, saygınlığını artırır ve iş hacmini genişletir.

Mevcut bilgilerin geliştirilmesi, eski bilgilerin yenilenmesi, eksik bilgilerin tamamlanması için;

1) Mesleğiyle ilgili kitap, dergi, bülten, bildiri vbg. eserleri edinmeli, bir kütüphane oluşturmalı ve bunları devamlı olarak okumalıdır.

2) Mesleği ile ilgili yürürlükteki Kanun, yönetmelik, tebliğ, sirkülerleri zamanında temin etmeli ve okumalıdır.

3) Mesleği ile ilgili gelişmeleri izlemek ve bilgi almak için devamlı meslek odası ile ilişki kurmalıdır.

4) Eğitim kurumları ve meslek odaları tarafından düzenlenen, seminer, konferans, panel, sempozyum gibi eğitim etkinliklerine katılmalıdır.

5) Geleceğin meslek üyelerinin (stajyerler) eğitiminde görev almalıdır.

SONUÇ

Muhasebecilik ve Mali Müşavirlik Mesleğinin geliştirilmesi, mesleki standartların yükseltilmesi ve meslek saygınlığının arttırılması, önemli ölçüde bu mesleği sürdüren kişilerin eğitimine bağlıdır.

3568 Sayılı Kanundaki mesleki eğitim standartlarının sağlanması için; Eğitim Kurumlarına, Meslek Birliklerine, Meslek Odalarına ve Üyeler çeşitli sorumluluklar düşmektedir.

Mesleğin geliştirilmesi ve meslek saygınlığının ve toplumda kabul edilebilirliğinin sağlanması için Eğitim kurumları; ders programlarında, muhasebe derslerine ve uygulamalarına, denetim, sistem kurma ve geliştirme, bilgisayar eğitimi ve meslekle mevzuat hükümlerine yer verilmeli ya da ders süreleri arttırılmalıdır. Bilimsel araştırma ve yayın faaliyetleri mesleğin geliştirilmesine yönelik olmalıdır. Birlik ve Odalarla işbirliğine gidilmelidir.

Birlik ve Odalar; standart muhasebe sisteminin oluşturulmasına ve uygulanmasına çalışmalıdır. Meslek üyelerinin eğitimi için Üniversitelerle işbirliğine giderek yayımlar yapmalı, bilimsel ve mesleğin sorunlarına yönelik toplantılar düzenlemelidirler. Mesleğe ilişkin yerli ve yabancı yayınlardan oluşan zengin bir kütüphane oluşturulmalıdır.

Meslek üyeleri; meslek bilgilerinin geliştirilmesi, eski bilgilerin yenilenmesi, eksik bilgilerin tamamlanması için mesleğiyle ilgili yayınları devamlı olarak okumalı, bilimsel toplantılara ve meslek kurslarına katılmalı, Birlik ve Odalarla yakın ilişki halinde olmalı ve yayınlanan genelge, talimat ve kurallara uymalıdır.